

espai públic
premi europeu 2010

PER QUÈ ESPAI PÚBLIC?

Davant del reduccionisme i la simplicitat d'algunes grans actuacions urbanes realitzades a Europa en els darrers anys, així com els riscos d'homogeneïtzació de la fisonomia urbana i d'empobriment de la cohesió social a les ciutats, reivindicar l'espai públic, la diversitat de funcions que pot acollir i el seu caràcter polític i plural és una manera idònia d'estimular els projectes que volen reinventar i enfortir el paper estructural que aquest espai ha tingut històricament a les ciutats europees.

QUÈ ÉS?

El Premi Europeu de l'Espai Públic Urbà és una iniciativa del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB) que, arran de la seva exposició "La Reconquesta d'Europa" (1999), va decidir ser testimoni del procés de rehabilitació dels espais públics que té lloc en moltes ciutats europees. El Premi celebra amb aquesta edició el seu desè aniversari. Al llarg de la darrera dècada, s'ha expandit per tot el continent i ha anat guanyant adhesions institucionals fins a convertir-se en un termòmetre de les principals inquietuds i pulsions de l'urbanisme europeu.

El Premi va néixer amb la finalitat de reconèixer i promoure el caràcter públic dels espais urbans, com també la seva capacitat de cohesió social. Assumint les ambigüitats inherents a la noció d'espai públic, el Premi és l'únic a Europa que reconeix i promou un espai alhora públic (obert i d'accés universal) i urbà. D'aquesta manera, el Premi es distingeix d'altres iniciatives centrades en la figura de l'arquitecte i dels premis consagrats al paisatge, per posar de relleu el caràcter relacional i cívic de l'espai típicament urbà.

QUI SOM?

Amb el temps, diverses institucions europees s'han unit al projecte, que actualment ja és coorganitzat per The Architecture Foundation (Londres), l'Architekturzentrum Wien (Viena), la Cité de l'Architecture et du Patrimoine (París), el Nederlands Architectuurinstituut (Rotterdam) i el Museum of Finnish Architecture (Hèlsinki) i el Deutsches Architekturmuseum (Frankfurt). Així doncs, al llarg de les cinc edicions anteriors, el Premi s'ha consolidat institucionalment, factor que ha permès també ampliar-ne l'abast geogràfic. En efecte, en l'edició del 2010, va rebre 301 projectes de 32 països europeus (enfront dels 81 de 14 països el 2000), amb la qual cosa es va constituir en una finestra de la transformació dels espais públics a Europa i en un termòmetre de les principals preocupacions de les ciutats europees.

CARACTERÍSTIQUES

El Premi té moltes singularitats. La primera és que es concedeix alhora a l'arquitecte i a l'administració pública (ajuntament o representant polític) que ha pres la decisió política de dur a terme la intervenció i tot sovint també en garanteix el finançament. El caràcter honorífic del Premi és la seva segona singularitat. La tercera és que el Premi no apunta, o, en tot cas no únicament ni de manera prioritària, a les grans actuacions urbanístiques, sinó a les intervencions de cirurgia urbana —grans o petites— que pretenen abans que res millorar les condicions de vida dels ciutadans. La prioritat s'assigna, doncs, a l'arquitectura amb vocació social abans que no pas a les intervencions amb un èmfasi estètic o espectacular. La quarta

singularitat del Premi és la seva vocació clarament europea. En efecte, tot i que preserva les particularitats locals, el Premi procura exaltar els trets comuns de les intervencions urbanístiques al llarg de la geografia europea i intenta així promoure i difondre una certa identitat europea en l'àmbit de l'arquitectura.

ARXIU

Una selecció dels projectes presentats històricament al Premi es conserven a l'Arxiu Europeu de l'Espai Públic Urbà <http://www.publicspace.org/cat/arxiu> i es complementen amb la Biblioteca Urbana, que publica els textos de les conferències de temàtica urbana més significatives que s'han pronunciat al CCCB. El portal es converteix en una plataforma privilegiada de 390 projectes de transformació de 239 ciutats europees, a més d'una bona dosi de reflexió teòrica dels millors experts sobre espai públic.

MEMBRES DEL JURAT

Els membres del jurat són els directors de les institucions convocants col·laboradores i el President i Secretari són representants del CCCB.

Rafael Moneo, CCCB

Arquitecte espanyol amb àmplia projecció internacional, guardonat amb el Premi Pritzker (1996), la Medalla d'Or del Royal Institute of British Architects (2003) i la Medalla de Oro de la Arquitectura Española. Forma part també de l'Acadèmia de Belles Artes.

Entre els seus principals projectes, destaquen l'Auditori i Centre de Congressos Kursaal de Sant Sebastià (1999), l'ampliació del Museo del Prado de Madrid (2007), el Museu de Belles Arts de Houston, Texas (2000), o l'edifici LISE –Laboratori per a ciències i enginyeries– a la Universitat de Harvard, Cambridge (2007).

Moneo compagina la seva activitat com a arquitecte amb la de professor, conferenciant i crític. Actualment ocupa la plaça Josep Lluís Sert Professor of Architecture a la Graduate School of Design de Harvard. Cofundador de la revista Arquitecturas Bis, publica sovint en revistes especialitzades i és autor, entre d'altres, del llibre *Inquietud teòrica y estrategia proyectual en la obra de ocho arquitectos contemporáneos* (2005), traduït a diversos idiomes.

Severi Blomstedt, Suomen Rakennustaitteen Museo, Helsinki

Director del Museu d'Arquitectura Finlandesa, del qual també va ser director d'exposicions. Va presidir el jurat del concurs del Pavelló Finlandès per a l'EXPO 2010 de Shanghai i ha format part d'altres jurats, com ara el del premi de la Unió Europea d'Arquitectura Contemporània – Mies van der Rohe o el Premi Europeu de Fotografia Arquitectònica. En la seva trajectòria també destaca la presidència de la Finnish Foundation for the Visual Arts a Nova York i la vicepresidència de la comissió de la Japan Finland Design Association.

Ole Bouman, Nederlands Architectuurinstituut, Rotterdam

Director del Netherlands Architecture Institute i anterior editor en cap del diari Volume. Bouman ha estat comissari d'una sèrie d'actes per a la reconstrucció de l'espai públic en ciutats afectades per diversos desastres com ara Ramallah, Ciutat de Mèxic, Beirut i Prishtina, així com d'exposicions per a la Triennial de Milà o Manifesta 3. És així mateix coautor de l'enciclopèdia *The Invisible in Architecture* i *Al Manakh* i ha escrit també en publicacions com *De Groene Amsterdammer*, *The Independent*, *Artforum* o *Domus*. Bouman ha treballat com a professor de Disseny al Massachusetts Institute of Technology i és conferenciant en diverses universitats.

Sarah Mineko Ichioka, *The Architecture Foundation*, Londra

Directora de The Architecture Foundation i codirectora del London Festival of Architecture. Ha estat també assessora per a l'exposició *Global Cities* a la Turbine Hall de la Tate Modern i membre associat per a la recerca del projecte *Urban Age*, que investiga el futur de les ciutats globals. A la 10a edició de la Biennial de Venècia va ser coordinadora de continguts de l'exposició *Cities, Architecture & Society* i coeditora del catàleg. Entre els diversos articles que ha publicat destaca la seva col·laboració al llibre *The Endless City*.

Francis Rambert, *Cité de l'Architecture et du Patrimoine*, Paris

Crític d'arquitectura i director de l'Institut Français d'Architecture al departament contemporani de la Cité de l'Architecture et du Patrimoine a París. Ha estat editor de la crònica *Architecture* del suplement cultural de *Le Figaro* i ha participat en la creació de la revista *D'architectures*, a més de publicar nombrosos articles a la premsa especialitzada i en especial a la revista *Connaissance des Arts*, de la qual és col·laborador regular.

En la seva tasca com a comissari destaquen l'exposició dels projectes sobre el futur de la metròpoli parisenca, *Le Grand Pari(s)*, i el pavelló francès de la Biennial d'Arquitectura de Venècia del 2008 sobre el tema *GénéroCité, le généreux vs le générique*. El seu últim llibre publicat és *Architecture Tomorrow* (2005).

Dietmar Steiner, *Architekturzentrum Wien*, Viena

Director de l'Architekturzentrum Wien des del 1993. El 2002 va ser comissari del projecte d'Àustria a la Biennial d'Arquitectura de Venècia. És també president de la Confederació Internacional de Museus d'Arquitectura i membre del comitè consultiu per al Premi de la Unió Europea d'Arquitectura Contemporània – Mies van der Rohe, així com arquitecte assessor de diversos jurats. Així mateix, Steiner publica assíduament en diversos mitjans sobre arquitectura i desenvolupament urbà, entre ells la revista italiana *Domus*.

Peter Cachola Schmal, *Deutsches Architekturmuseum*, Frankfurt

Director del Museu Alemany d'Arquitectura (DAM, Frankfurt), arquitecte i crític. Ha estat membre de diversos jurats, com del Premi Mies van der Rohe d'Arquitectura Contemporània que atorga la Unió Europea i del Premi Europeu de Fotografia Arquitectònica. Així mateix, al DAM organitza certàmens com el Premi d'Arquitectura a Alemanya, el Premi al Llibre d'Arquitectura i el Premi Internacional Highrise. Entre les exposicions i els programes del DAM cal destacar "*New Urbanity – the European City in the 21 Century*", "*Urban Green – Contemporary European Landscape Architecture*" i

projectes amb socis internacionals com “Patent Construction – New Architecture made in Catalonia”, “Becoming Istanbul”, “Megacity Network – Korean Contemporary Architects” i “M8 in China – Contemporary Chinese Architects”. Va ser comissari general de la delegació alemanya de la VII Biennal Internacional d'Arquitectura de São Paulo, el 2007

Comitè d'Experts del Premi Europeu de l'Espai Públic Urbà 2010

Ursula Baus

Periodista i crítica de la revista alemanya *Baumeister*

Mark Brearley

Director de Design for London (London Development Agency)

Luigi Centola

Arquitecte i fundador de Newitalianblood, Itàlia

François Chaslin

Arquitecte, crític i professor a l'Escola d'Arquitectura de Lille, França

Daniela Colafranceschi

Arquitecta, escriptora i professora de la Universitat Mediterrània de Reggio Calabria (Itàlia).

Marco de Michelis

Professor a la Universitat IUAV de Venècia

Marc Dubois

Arquitecte, crític i professor al Departament d'Arquitectura de Sint-Lucas de Gent

Sarah Gaventa

Directora del CABE Space, Londres

Christian Hanak

Cap de presentacions i debats del Dansk Arkitektur Center

Gretel Hemgard

Arquitecte paisatgista, Helsinki

Hans Ibelings

Director de la revista holandesa *A10*

Mark Isitt

Periodista i crític d'arquitectura per *Göteborgs-Posten*, Suècia

Omer Kanipak

Arkitera Architecture Center a Estambul

Gabriele Kaiser

Editora i comissària, Architekturzentrum Wien

Christian Kühn

Degà al Institut für Architektur und Entwerfen de Viena

Josep Lluís Mateo

Arquitecte català

Esa Laaksonen

Director d'Alvar Aalto Academy, Finlàndia

Vedran Mimica

Director de l' Berlage Institute en Rotterdam

Ákos Moravánszky

Professor al Institut für Geschichte und Theorie der Architektur de Zürich

Henrieta Moravcikova

Institute of Construction and Architecture de Bratislava

Maroje Mrduljas

Crític d'arquitectura i editor de la revista *Oris*, Croàcia

Tom Nielsen

Aarhus School of Architecture, Dinamarca

Ewa Porebska

Editora en cap de la revista polonesa *Architektura Muratore*

Sebastian Redecke

Crític d'arquitectura de la revista alemanya *Redaktion Bauwelt*

Elías Torres

Professor de l'ETSAB i president del Premi Europeu de l'Espai Públic Urbà 2006

Jan Schreurs

Arquitecte i urbanista, Lovaina

Vesna Vučinić

Professora d'Antropologia urbana de la Universitat de Belgrad

Nathalie Weadick

Directora de la Irish Architecture Foundation de Dublín

Ellis Woodman

Periodista i crític d'arquitectura de Building Design

Ana Maria Zahariade

Professora a la Universitat d'Arquitectura i Urbanisme "Ian Micu" de Bucarest

COL·LABORADORS

El CCCB agraeix la complicitat i el suport econòmic de les firmes següents:

Patrocinadors:

Copcisa Industrial és un grup empresarial que es dedica a la construcció i gestió d'infraestructures. Amb una plantilla de 1.416 persones, desplega la seva activitat arreu de la geografia espanyola en els sectors de l'obra civil, l'edificació, els serveis i les concessions, tant de titularitat pública com privada. L'empresa ha basat el seu desenvolupament en la seguretat, la qualitat, la innovació i el compromís envers els seus clients i la societat. L'atenció prioritària a la professionalitat dels seus equips li permet contribuir a la consecució d'obres tan emblemàtiques com la Terminal T1 de l'Aeroport de Barcelona, la L1 del Metro de Màlaga, el Túnel de Vielha o el desplegament de la Línia d'Alta Velocitat a Espanya.

www.copcisaindustrial.com

abertis és un grup internacional que gestiona infraestructures per a la mobilitat i les telecomunicacions a través de cinc àrees de negocis: autopistes, infraestructures de telecomunicacions, aeroports, aparcaments i parcs logístics.

El continuat procés d'internacionalització de les seves activitats ha permès a la companyia estar present en 17 països de tres continents i consolidar-se com a líder europeu en gestió d'infraestructures i un dels primers referents en aquest camp a escala mundial. El grup **abertis** compta amb una plantilla de més de 12.000 persones i pràcticament el 50% dels seus ingressos es generen fora de l'Estat espanyol.

<http://www.abertis.com>

Amb la col·laboració de:

SANTA & COLE

Als vint-i-cinc anys de la seva fundació, Santa & Cole configura un grup empresarial amb una total dedicació al disseny, com a activitat de projecte i de gestió. La protecció i difusió internacional del coneixement original de qualitat s'han convertit en la síntesi de la seva activitat. Santa & Cole edita amb la seva marca cinc grups de productes molt diferents entre si: elements d'il·luminació i mobiliari d'interior; elements d'il·luminació i mobiliari urbans; llibres; elements per a reforestacions urbanes, i elements tèxtils. Cinc grups diferents però que comparteixen una intel·ligència comuna: els professionals del projecte, tant interioristes com dissenyadors, arquitectes i paisatgistes interessats pel disseny contemporani de qualitat original.

<http://www.santacole.com/es/>